

Ο Προμηθέας φέρνει τη φωτιά στην ανθρωπότητα (Πίνακας του Η. Fueger, 1817)

Ο Προμηθέας και το δώρο της Φωτιάς

Όταν ο Δίας ανέτρεψε τον πατέρα του, τον Τιτάνα Κρόνο, και έγινε αρχηγός όλων των Θεών του Ολύμπου, στράφηκε κατά των ανθρώπων. Ήθελε να τους καταστρέψει όλους για να κάνει μια νέα αρχή. Όμως ένας πανέξυπνος Τιτάνας που μέχρι τότε ήταν σύμμαχος του Δία, ο Προμηθέας, του ανέτρεψε τα σχέδια. Αυτός ο μύθος περιγράφει πως ο Προμηθέας έδωσε τη φωτιά στους ανθρώπους.

Ο Προμηθέας, που το όνομα του σημαίνει «προνοητικός», ήταν ο πιο έξυπνος απ' όλους τους Τιτάνες. Γι' αυτό και είχε συμμαχήσει με τον Δία στην Τιτανομαχία, δηλαδή στον πόλεμο κατά του τρομερού Κρόνου και των άλλων Τιτάνων. Επίσης, ο Προμηθέας παρότι ήταν Τιτάνας και αθάνατος, ήταν ο πρώτος μεταξύ των ανθρώπων. Μάλιστα, κάποιιοι λένε ότι αυτός δημιούργησε τον άνθρωπο από άργιλο και νερό!

Ο Προμηθέας πρόσφερε στους ανθρώπους το δώρο της σκέψης και τους έμαθε πολλές τέχνες, δεξιότητες και επιστήμες, όπως την αστρονομία για να μελετούν τις τροχιές των άστρων και να αξιοποιούν αυτή τη γνώση στα θαλασσινά ταξίδια τους.

Έτσι οι άνθρωποι άρχισαν σιγά σιγά να προκόβουν. Όμως η προκοπή των ανθρώπων εξόργισε τον Δία, και ο θυμός του φούντωσε περισσότερο όταν μια μέρα ο Προμηθέας τον ξεγέλασε για να δώσει περισσότερο φαί στην ανθρωπότητα. Ήταν μέρα θυσίας για τους θεούς και έτσι ο Προμηθέας έσφαξε ένα βόδι. Ήθελε όμως να δώσει το περισσότερο στους ανθρώπους για να φάνε. Έτσι, το χώρισε σε δύο μερίδες και τις τύλιξε ώστε να μη διακρίνεται το περιεχόμενό τους. Η μεγάλη μερίδα ήταν όλο λίπος και κόκαλα, ενώ η μικρή είχε όλο το κρέας. Ο Προμηθέας έδωσε τη μικρή μερίδα στους Ολύμπιους θεούς, αλλά ο Δίας αμέσως παραπονέθηκε.

«Δία, ενδοξότερε των θεών, διάλεξε όποια μερίδα θέλεις», είπε χαμογελαστός ο ξύπνιος Προμηθέας.

Φυσικά, ο Δίας διάλεξε τη μεγάλη μερίδα. Όταν ανακάλυψε την απάτη του Προμηθέα, για τον τον τιμωρήσει πήρε πίσω τη φωτιά από τους ανθρώπους. «Άς φάνε το κρέας τους ωμό», φώναξε και έφυγε.

Όμως ο Προμηθέας αποδείχτηκε εξυπνότερος. Πήγε το βράδυ στον Όλυμπο, στην κατοικία των θεών, και έκλεψε τη φωτιά από το άρμα του Ήλιου. Για να μην τον δουν με τη φωτιά, ο Προμηθέας την έκρυψε μέσα στο κοτσάνι του μαραθου, ενός φυτού που ευδοκίμει παντού στην Ελλάδα. Έτσι μετέφερε τη φωτιά με ασφάλεια και την έδωσε ξανά στους ανθρώπους.

Μάλιστα, ο Προμηθέας έδειξε στους ανθρώπους πώς να χρησιμοποιούν τη φωτιά για να ζεσταίνονται και να μαγειρεύουν το φαγητό τους. Όταν ο Δίας είδε να καίνε ξανά οι φωτιές στη Γη, έγινε έξαλλος και αποφάσισε να εκδικηθεί για την κλοπή της φωτιάς τον Προμηθέα αλλά και τους ανθρώπους.

Η εκδίκηση του Δία ήταν όντως τρομερή. Ξεκίνησε πρώτα να εκδικηθεί την ανθρωπότητα. Διέταξε το θεό της φωτιάς, τον Ήφαιστο, που ήταν σιδηρουργός να φτιάξει από πηλό μια νέα γυναίκα, τόσο όμορφη σαν αθάνατη θεά, που όμως θα έφερνε τη δυστυχία στο γένος των ανθρώπων. Όλοι οι θεοί προίκισαν τη γυναίκα με πλούσια δώρα. Η Αθήνα της έδωσε ζωή, ο Απόλλωνας της χάρισε μουσικό ταλέντο και ο Ερμής της δίδαξε την κατεργαριά. Η νέα γυναίκα είχε όλα τα χαρακτηριστικά του ανθρώπου. Γι' αυτό και την ονόμασαν Πανδώρα.

Έπειτα, ο Δίας χάρισε την Πανδώρα στον αργόστροφο αδελφό του του Προμηθέα, τον Επιμηθέα, που το όνομα του σημαίνει «αυτός που σκέφτεται μετά». Ο Προμηθέας είχε προειδοποιήσει τον αδελφό του να μη δεχτεί κανένα δώρο από τον Δία, αλλά ο Επιμηθέας είχε τόσο μαγευτεί από την ομορφιά της Πανδώρας που την δέχτηκε για γυναίκα του.

Ο Επιμηθέας που είχε βοηθήσει τον αδελφό του τον Προμηθέα να μοιράσει πολλά δώρα στους ανθρώπους, είχε στο σπίτι του ένα σφραγισμένο κουτί μέσα στο οποίο βρίσκονταν όλα τα κακά και οι αρρώστιες, τα γηρατειά και οι αμαρτίες των ανθρώπων. Όλα αυτά τα άσχημα πράγματα οι δύο Τιτάνες αδελφοί τα κρατούσαν μακριά από τους ανθρώπους για να τους προστατεύσουν. Όμως, η κατεργάρα Πανδώρα φλεγόταν από περιέργεια να μάθει τι υπήρχε μέσα σε εκείνο το κουτί. Όσπου μια μέρα δεν άντεξε άλλο, πήγε κρυφά και πήρε το κουτί. Το ξεσφράγισε και τότε ξεχύθηκαν από μέσα όλα τα κακά που βασανίζουν τους ανθρώπους και τους κάνουν δυστυχισμένους.

Η Πανδώρα ανοίγει το κουτί (εικόνα Wikimedia)

Τρομαγμένη η Πανδώρα για την πράξη της, έκλεισε ξανά το κουτί αλλά είχε μείνει πια μόνο ένα πράγμα μέσα: η Ελπίδα που της φώναζε να τη βγάλει. Η Πανδώρα άκουσε την αγνή, λυπημένη κραυγή της Ελπίδας και τη λευτέρωσε. Έτσι η Ελπίδα ήρθε στον κόσμο για να παρηγορήσει τους ανθρώπους για τα κακά που βγήκαν μέσα από το **κουτί της Πανδώρας**...

Ευχαριστημένος ο Δίας με τα βάσανα των ανθρώπων, ασχολήθηκε με την τιμωρία του Προμηθέα, που ήταν ακόμη πιο σκληρή. Τον καταδίκασε να μείνει αλυσοδεμένος σε ένα βράχο στον Καύκασο και να υποφέρει από τον καυτό ήλιο και την παγωνιά. Σαν να μην έφτανε αυτό, κάθε μέρα πετούσε κοντά του ένας τεράστιος αετός κι έτρωγε το συκώτι του. Στη διάρκεια της νύχτας το συκώτι του Προμηθέα μεγάλωνε ξανά, κι έτσι το μαρτύριο του δεν είχε τέλος.

Ο Προμηθέας δεσμώτης με τον αετό (εικόνα: wikimedia)

Όμως, ο Προμηθέας δεν υπέκυπτε. Αν και σπάραζε από τους πόνους, αντιμιλούσε στον Δία λέγοντας του:

«Είμαι ο μοναδικός θεός που ξέρει γιατί θα ξεχαστείς, όπως ξεχάστηκε και ο πατέρας σου. Αν θέλεις να σωθείς, πρέπει να με ελευθερώσεις».

Τα λόγια του Προμηθέα δεν ήταν αβάσιμα γιατί ήξερε πως ο Δίας ήθελε για γυναίκα του τη νύμφη Θέτιδα. Αν γινόταν αυτό όμως, εκείνη θα γεννούσε ένα γιο πιο δυνατό από τον Δία κι έτσι η βασιλεία του Δία θα τερματιζόταν. Τελικά ο Δίας επέτρεψε στο γιο του, τον ημίθετο Ηρακλή, να ελευθερώσει τον Προμηθέα.

Ο Ηρακλής απελευθερώνει τον Προμηθέα (Πίνακας του C. Gripenkerl)

Ως αντάλλαγμα για την ελευθερία του, ο Προμηθέας προειδοποίησε τον Δία για τη Θέτιδα κι έτσι εκείνη τελικά παντρεύτηκε ένα θνητό, το βασιλιά Πηλέα. Γιος τους ήταν ο Αχιλλέας, ο ήρωας του Τρωικού Πολέμου. Αυτό όμως είναι μια άλλη ιστορία...

Τι ήταν η Τιτανομαχία

Οι Τιτάνες ήταν τα παιδιά του Ουρανού και της Γαίας. Ο Δίας ήταν γιος του Τιτάνα Κρόνου και της Ρέας, αλλά ξεσηκώθηκε εναντίον του πατέρα του και τον ανέτρεψε και φυλάκισε όλους τους Τιτάνες. Ο Προμηθέας, παρόλο που ήταν και αυτός Τιτάνας, πολέμησε στο πλευρό του Δία.

Γιατί οι Θεοί λέγονταν Ολύμπιοι

Οι θεοί των Ελλήνων, με επικεφαλής τον Δία, λέγονταν Ολύμπιοι επειδή κατοικούσαν στον Όλυμπο. Ο Δίας ήταν σύζυγος της Ήρας και πατέρας πολλών ολύμπιων θεών. Επειδή ο Όλυμπος ήταν τόσο ψηλός που φαινόταν να αγγίζει τον ουρανό, οι αρχαίοι Έλληνες πίστευαν ότι εκεί κατοικούσαν οι αθάνατοι θεοί.